

Sygn. akt II Ca 272/14

POSTANOWIENIE

Dnia 24 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Wołosowicz (spr.)
Sędziowie:	SSO Bogusław Suter SSO Urszula Wynimko
Protokolant:	st. sekr. sąd. Zofia Szczęsłowicz

po rozpoznaniu w dniu 24 kwietnia 2014 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z wniosku A. G.

z udziałem M. G. (1), K. G. (1) i M. G. (2)

o zniesienie współwłasności

na skutek apelacji wnioskodawczyni i uczestnika postępowania M. G. (1)

od postanowienia Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 31 grudnia 2013 r. sygn. akt II Ns 6666/12

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Białymstoku, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni A. G. wniosła o zniesienie współwłasności nieruchomości zabudowanej położonej w B. przy ulicy (...), oznaczonej numerem geodezyjnym (...), o powierzchni 0,0581 ha, dla której to nieruchomości w Sądzie Rejonowym w Białymstoku w IX Wydziale Ksiąg Wieczystych prowadzona jest księga wieczysta nr (...). Jako sposób zniesienia współwłasności zaproponowała ona sprzedaż cywilną i podział uzyskanej w drodze licytacji kwoty stosownie do udziałów współwłaścicieli, ewentualnie przyznanie własności nieruchomości na rzecz uczestników postępowania, ze spłatą na jej rzecz terminie do 3 miesięcy.

Uczestnicy postępowania: M. G. (1), K. G. (1) i M. G. (2) ostatecznie poparli wniosek o przyznanie własności nieruchomości na ich rzecz w udziałach po 1/3 ze splatą dla wnioskodawczyni. M. G. (1) zadeklarował splatę w terminie 3 miesięcy, a pozostali uczestnicy postępowania w terminie 3 lat, w trzech ratach.

Postanowieniem z dnia 31 grudnia 2013 roku Sąd Rejonowy w Białymstoku ustalił, iż przedmiotem zniesienia współwłasności A. G., M. G. (1), K. G. (1), M. G. (2) po 1/4 części każdego z nich jest zabudowana nieruchomość położona w B. przy ulicy (...), oznaczona numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,0581 ha, dla której w IX Wydziale Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Białymstoku prowadzona jest księga wieczysta numer (...), o wartości 643 000 zł (punkt I postanowienia); dokonał zniesienia współwłasności nieruchomości opisanej w pkt. I niniejszego orzeczenia w ten sposób, że nieruchomość zabudowaną szczegółowo opisaną w pkt. I niniejszego orzeczenia przyznał na współwłasność:

- a) M. G. (1), synowi M. i N., w 1/3 części,
- b) K. G. (1), córce M. i A. M., w 1/3 części,
- c) M. G. (2), synowi M. i A. M., w 1/3 części (punkt II postanowienia).

Tytułem splaty zasądził od M. G. (1) na rzecz A. G. kwotę 53 583,34 zł płatną w terminie 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia, z ustawowymi odsetkami w wysokości 13 % w stosunku rocznym na wypadek uchybienia w terminie płatności (punkt III postanowienia); tytułem splaty zasądził od K. G. (1) na rzecz A. G. łączną kwotę 53 583,33 zł płatną w trzech ratach:

- a) pierwsza w wysokości 17 861,11 zł płatna w terminie do 31 grudnia 2014 r.
- b) druga w wysokości 17 861,11 zł płatna w terminie do 31 grudnia 2015 r.
- c) trzecia w wysokości 17 861,11 zł płatna w terminie do 31 grudnia 2016 r.

- wszystkie trzy raty płatne z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym na wypadek uchybienia w terminie płatności którejkolwiek z nich (punkt IV postanowienia);

tytułem splaty zasądził od M. G. (2) na rzecz A. G. łączną kwotę 53 583,33 zł płatną w trzech ratach:

- a) pierwsza w wysokości 17 861,11 zł płatna w terminie do 31 grudnia 2015 r.
- b) druga w wysokości 17 861,11 zł płatna w terminie do 31 grudnia 2016 r.
- c) trzecia w wysokości 17 861,11 zł płatna w terminie do 31 grudnia 2017 r.

- wszystkie trzy raty płatne z ustawowymi odsetkami w wysokości 13 % w stosunku rocznym na wypadek uchybienia w terminie płatności którejkolwiek z nich (punkt V postanowienia).

Splatę opisaną w pkt. IV niniejszego orzeczenia Sąd Rejonowy zabezpieczył hipoteką przymusową w wysokości 53 583,33 zł w księdze wieczystej prowadzonej w IX Wydziale Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Białymstoku numer (...), na udziale 1/3 K. G. (1) w nieruchomości położonej w B. przy ulicy (...), oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,0581 ha (punkt VI postanowienia); splatę opisaną w pkt. V niniejszego orzeczenia zabezpieczył hipoteką przymusową w wysokości 53 583,33 zł w księdze wieczystej prowadzonej w IX Wydziale Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Białymstoku numer (...), na udziale 1/3 M. G. (2) w nieruchomości położonej w B. przy ulicy (...), oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,0581 ha (punkt VII postanowienia); oddalił wniosek o zabezpieczenie hipoteką przymusową splaty należnej od M.

G. (1) (punkt VIII postanowienia). Tytułem zwrotu kosztów postępowania zasądził na rzecz A. G. łączną kwotę 506,52 zł, w tym:

- a) **od M. G. (1) kwotę 168,84 zł**
- b) **od K. G. (1) kwotę 168,84 zł,**
- c) **od M. G. (2) kwotę 168,84 zł (punkt IX postanowienia);**

nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa łączną kwotę 973,96 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania tymczasowo pokrytych z sum Skarbu Państwa, w tym:

- a) **od M. G. (1) kwotę 324,65 zł,**
- b) **od K. G. (1) kwotę 324,65 zł,**
- c) **od M. G. (2) kwotę 324,65 zł (punkt X postanowienia);**

w pozostałym zakresie stwierdził, że zainteresowani ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie (punkt XI postanowienia).

Z poczynionych przez Sąd Rejonowy ustaleń wynikało, że nieruchomości objęta wnioskiem uprzednio stanowiła wspólność ustawową A. G. i M. G. (1). Na skutek prawomocnego orzeczenia rozwodu wspólność ta ustała, po czym byli małżonkowie dokonali częściowo zgodnego podziału majątku wspólnego, co do tej nieruchomości darując ją aktem notarialnym po 1/4 udziału ma rzecz swoich dzieci: K. i M. G. (3). Obecnie więc, nieruchomości ta stanowiła współwłasność wszystkich zainteresowanych po 1/4 części, co potwierdzał aktualny odpis z księgi wieczystej nr (...) prowadzonej w Sądzie Rejonowym w Białymstoku w IX Wydziale Ksiąg Wieczystych. Aktualną wartość nieruchomości Sąd, za biegłą sądową K. W., przyjął na kwotę 643 000 zł.

Sąd I instancji stwierdził, że ostatecznie poza sporem pozostawał sposób zniesienia współwłasności, a więc przyznanie jej własności uczestnikom postępowania w udziałach po 1/3 części – ze splatą na rzecz wnioskodawczyni. Mając zatem na względzie przepis art. 622 k.c. i stanowiska zainteresowanych Sąd Rejonowy w punkcie II orzeczenia wydał rozstrzygnięcie odpowiadające zgodnej propozycji zniesienia współwłasności. Sporna pozostała natomiast kwestia terminu spłaty. Sąd I instancji wskazał więc, że skoro wartość całej nieruchomości to kwota 643 000 zł, to spłata należna wnioskodawczyni, której udział wynosił 1/4 stanowiła kwotę 160 750 zł. Uczestnicy postępowania otrzymali nieruchomości na współwłasność z udziałami po 1/3, a więc spłaty wnioskodawczyni od każdego z nich stanowiły kwoty po 53 583,34 zł - odpowiednio od M. G. (1), K. G. (1) i M. G. (2). Kierując się następnie przepisem art. 212 § 3 k.c. Sąd Rejonowy podkreślił, że oznaczając termin spłaty należało mieć na uwadze, że z jednej strony powinna zostać ona uiszczona niezwłocznie i w pełnej wysokości, ponieważ stanowi równowartość finansową utraconego majątku, ale z drugiej strony należało rozważyć sytuację majątkową i osobistą zobowiązanych do spłat, tak aby oznaczony termin był możliwy do zrealizowania. W tym kontekście Sąd I instancji uznał więc, że wobec K. G. (1) i M. G. (2) obecne możliwości finansowe i sytuacja osobista uniemożliwiały faktyczne pozyskanie funduszy na poczet spłaty, skoro uczestniczka postępowania dopiero rozpoczyna pracę zawodową, a uczestnik postępowania w bieżącym roku kończy studia. W ocenie Sądu Rejonowego, zaproponowany przez nich samych termin spłaty przez trzy lata, w trzech ratach był racjonalnym rozwiązaniem, przy czym wobec K. G. (1) termin ten powinien być liczony od końca 2014 roku, a wobec M. G. (2) od 2015 roku, tak aby po podjęciu pracy zawodowej miał on jeszcze rok na zgromadzenie pierwszej raty. Sąd wyjaśnił przy tym, że uwzględniając propozycję uczestników, wnioskodawczyni w krótkim czasie 3 miesięcy otrzyma od M. G. (1) kwotę 53 583,33 zł, co stanowiło dość znaczną sumę pozwalającą zabezpieczyć jej bieżące potrzeby finansowe lub uzupełnić dochody. Nie uszło również uwadze Sądu I instancji, że w wyniku podziału majątku wspólnego wnioskodawczyni otrzymała odrębną własność nieruchomości – lokalu użytkowego i samochodu marki M., a zatem nie była osobą ubogą. Podejmując przy tym decyzję o przekazaniu swoim dzieciom udziałów po 1/4 w nieruchomości objętej wnioskiem, powinna była ona liczyć się z faktem, że zniesienie współwłasności

tej nieruchomości w krótkim czasie może być utrudnione z uwagi na brak dochodów jej dzieci i brak możliwości spłaty po ich stronie. Sąd I instancji podkreślił przy tym, że przedmiotowa nieruchomość zabezpieczała potrzeby mieszkaniowe wszystkich uczestników, czego wnioskodawczyni również powinna była być świadoma. W ocenie Sądu, nawet jeśli zdecydują się oni na jej sprzedaż, to nie jest to czynność możliwa do zrealizowania w krótkim czasie. W tych okolicznościach, Sąd I instancji uznał więc, że zaproponowany przez uczestników postępowania harmonogram spłat zasługiwał na uwzględnienie, dając realną możliwość wywiązania się przez nich z obowiązku finansowego wobec wnioskodawczyni, która nie wykazała przy tym, aby ten sposób płatności w jakikolwiek sposób zaszkodził jej obecnej sytuacji finansowej i naraził ją na szkodę. Jednocześnie, Sąd Rejonowy stwierdził, że sytuacja osobista i finansowa uczestników postępowania uzasadniała uwzględnienie wniosku wnioskodawczyni o zabezpieczenie spłaty hipoteką przymusową. Sąd oddalił jednak wniosek o zabezpieczenie spłaty hipoteką przymusową na udziale 1/3 M. G. (1) uznając, że w jego sytuacji byłoby to nadmierne i nieuzasadnione obciążenie. Uczestnik postępowania posiadał bowiem inną nieruchomość lokalową, stosunkowo duże miesięczne dochody, a przy tym ewentualnie brakującą kwotę zamierzał on pozyskać z kredytu bankowego. Wskazując dalej, że M. G. (2) i K. G. (1) nie mieli majątku, przy czym M. nie osiągał żadnego dochodu, a K. stosunkowo niewielki Sąd Rejonowy uznał, że hipoteka przymusowa da wnioskodawczyni realne poczucie finansowego bezpieczeństwa, iż otrzyma ona należną jej spłatę.

Sąd I instancji pominął dalej spóźnione twierdzenia i dowody M. G. (1) zawarte w piśmie procesowym z dnia 27 grudnia 2013 roku, a samo pismo zwrócił - na podstawie art. 207 § 6 k.p.c. wyjaśniając, że uczestnicy postępowania byli pouczeni o treści art. 207 k.p.c. i zgodnie z art. 210¹ k.p.c., a zatem twierdzenia i dowody sformułowane w tym piśmie należało potraktować jako zmierzające do nieuzasadnionego przedłużenia postępowania, a nadto spóźnione.

Orzekając o spłatach w punktach III – V orzeczenia Sąd I instancji na podstawie art. 212 § 3 k.c. określił także ustawowe odsetki należne w razie nieterminowego przekazania kwot spłaty.

W dalszej części Sąd Rejonowy stwierdził, że udziały zainteresowanych w nieruchomości wspólnej wynosiły po 1/4 części i w takim samym udziale powinni oni partycypować w kosztach sądowych, ponieważ odzwierciedlają one ich stopień zainteresowania rozstrzygnięciem sprawy. Koszty postępowania łącznie wyniosły 3 173,96 zł, w tym opłata od wniosku 1 000 zł, opinie biegłej 2 173,96 zł, a więc każdy zainteresowany powinien ponieść koszty w wysokości po 793,49 zł. Wnioskodawczyni w trakcie trwania postępowania uiściła zaliczkę na wydatki w kwocie 300 zł oraz kwotę 1 000 zł jako opłatę od wniosku. Uczestnicy postępowania w toku sprawy uiścili zaś zaliczki na wydatki w wysokości po 300 zł. W tej sytuacji, powinni oni dopłacić brakujące koszty postępowania z ich strony - od każdej osoby tj. M., K. i M. G. (2) po 493,49 zł. Skoro jednak wnioskodawczyni nadpłaciła koszty sądowe o 506,52 zł, tyle uczestnicy powinni jej zwrócić, a więc każdy z nich po 168,84 zł, o czym orzeczono w punkcie IX postanowienia. Uczestnicy postępowania powinni też zapłacić na rzecz Skarbu Państwa po 324,65 zł, bowiem w toku sprawy kwotę wydatków w wysokości 973,95 zł pokrył tymczasowo Skarb Państwa. W efekcie więc każdy z uczestników postępowania na poczet brakujących kosztów musiał wydatkować po 493,49 zł. W pozostałym zakresie Sąd I instancji uznał, że zainteresowani ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w sprawie na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego postanowienia wniosła wnioskodawczyni, która zaskarżyła je w części, co do punktów IV i V w zakresie ustalenia terminu płatności spłaty, zarzucając mu:

- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że obecne możliwości finansowe i sytuacja osobista K. G. (1) i M. G. (2) uniemożliwiają im faktyczne pozyskiwanie funduszy na poczet spłaty, co skutkowało rozłożeniem spłaty na raty w sytuacji, gdy uczestnicy w toku przewodu sądowego deklarowali, że zamierzają sprzedać całą nieruchomość, a uzyskane z tego tytułu środki przeznaczyć na spłatę wnioskodawczyni.

Wskazując na powyższe, skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia w punktach IV i V poprzez ustalenie terminu płatności spłaty na okres 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia.

Apelację od powyższego postanowienia wniósł również uczestnik postępowania M. G. (1), który zaskarżył je w całości, orzeczeniu zarzucając naruszenie przepisów prawa procesowego:

a) art. 5 k.p.c. oraz art. 212 k.p.c. poprzez zaniechanie pouczenia uczestników postępowania o przysługujących im prawach oraz obowiązkach, nie zakreślenie uczestnikom postępowania terminu do składania wniosków dowodowych oraz poprzez nieudzielanie uczestnikom postępowania niezbędnych i wyczerpujących pouczeń, co do czynności procesowych, tj. dotyczących:

- możliwości pominięcia spóźnionych twierdzeń i dowodów przez Sąd (art. 207 § 6 k.p.c.);

- podkreślenia zakresu rozstrzygania Sądu w postępowaniu o zniesienie współwłasności (art. 618 k.p.c.);

- prekluzji roszczeń związanych z posiadaniem w postępowaniu o zniesienie współwłasności (art. 618 § 3 k.p.c.);

- możliwości zgłaszania zarzutów do opinii biegłego sądowego z zakresu wyceny nieruchomości (uczestnik nie został o tym pouczony i nie został mu zakreślony termin do wniesienia zarzutów), co skutkowało tym, że uczestnik postępowania w sposób niezawiniony zawniósł o rozliczenie nakładów poczynionych na nieruchomość dopiero po otrzymaniu opinii biegłego, a także przeprowadzeniem ograniczonego postępowania dowodowego i brakiem możliwości dowodzenia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy;

b) art. 207 § 6 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie żądania skarżącego w przedmiocie rozliczenia na jego rzecz nakładów poniesionych na nieruchomość wspólną stron oraz pominięcie pisma pn. stanowisko procesowe uzupełniające uczestników na rozprawie w dniu 30 grudnia 2013 roku, podczas gdy w sprawie występują inne wyjątkowe okoliczności, które uzasadniają dopuszczenie przez Sąd niniejszego żądania;

c) art. 233 § 1 k.p.c. - w wyniku wadliwego nieuwzględnienia żądania skarżącego w przedmiocie rozliczenia na jego rzecz nakładów poniesionych na nieruchomość wspólną stron oraz pominięcia pisma uczestnika postępowania pn. Stanowisko procesowe uzupełniające uczestników na rozprawie w dniu 30 grudnia 2013 roku doszło do wydania orzeczenia w oparciu o niekompletny materiał dowodowy.

Skarżący wniósł o dopuszczenie dowodu z pisma pn. „stanowisko procesowe uzupełniające uczestników” z dnia 30 grudnia 2013 roku na okoliczność ustalenia wysokości spłat wnioskodawczyni należnych skarżącemu – Sąd I instancji pominął powyższe pismo na rozprawie w dniu 30 grudnia 2013 roku.

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o zmianę powyższego orzeczenia poprzez przyznanie na jego rzecz od wnioskodawczyni kwoty 18 488,22 zł tytułem spłaty, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie go Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów postępowania według norm prawem przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego na podstawie art. 520 § 2 k.p.c.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W kontekście zarzutów obu apelacji stwierdzić trzeba, że zasługują one na uwzględnienie w stopniu skutkującym uchyleniem postanowienia Sądu Rejonowego i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania. W ocenie Sądu

Okręgowego, zaskarżone rozstrzygnięcie zostało bowiem wydane z naruszeniem przepisów prawa, które niewątpliwie mogło mieć wpływ na wynik postępowania w sprawie.

Przechodząc do szczegółowych rozważań tej kwestii wskazać trzeba, że inicjując postępowanie w rozpoznawanej sprawie wnioskodawczyni wystąpiła o zniesienie współwłasności nieruchomości oznaczonej numerem geodezyjnym (...) położonej przy ulicy (...) w B., o powierzchni 581m², zabudowanej budynkiem mieszkalnym, dla której to nieruchomości jest prowadzona w Sądzie Rejonowym w Białymstoku księga wieczysta o numerze (...) poprzez przyznanie tej nieruchomości na rzecz uczestników postępowania ze splatą na jej rzecz, stosownie do udziału. Z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że małżonkowie G. pozostawali małżeństwem do dnia 22 października 2008 roku, kiedy to uprawomocnił się wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 30 września 2008 roku wydany w sprawie sygn. akt I C 1477/08, a rozwiązujący ich związek małżeński przez rozwód. Przed Sądem Rejonowym w Białymstoku toczyło się następnie postępowanie w sprawie sygn. akt II Ns 830/10, którego przedmiotem był wniosek A. G. o podział majątku wspólnego. Postanowieniem z dnia 12 maja 2010 roku Sąd ten dokonał częściowego podziału majątku wspólnego A. G. i M. G. (1) ustalając, że w jego skład wchodzi: odrębna własność lokalu użytkowego nr (...) o powierzchni użytkowej 15,84 m² położonego w B. przy ulicy (...) wraz z prawem współwłasności w 1584/151861 części nieruchomości, na której położony jest budynek oraz części budynku i urządzeń do wspólnego użytku ogółu mieszkańców – o wartości 35 000 zł, odrębna własność lokalu użytkowego nr (...) o powierzchni użytkowej 13,29 m² położonego w B. przy ulicy (...) wraz z prawem współwłasności w 1329/151861 części nieruchomości, na której położony jest budynek oraz części budynku i urządzeń do wspólnego użytku ogółu mieszkańców – o wartości 30 000 zł, samochód osobowy marki M. (...) z 2002 roku - o wartości 40 000 zł oraz samochód osobowy marki V. (...) z 2004 roku – o wartości 30 000 zł. W tej sprawie umorzono postępowanie w zakresie podziału nieruchomości położonej w B. przy ulicy (...) uznając, że zainteresowani cofnęli w tej części wnioski o podział majątku wspólnego. Nie ulega dalej wątpliwości, że wnioskodawczyni i M. G. (1) w dniu 1 kwietnia 2010 roku dokonali w formie aktu notarialnego darowizny udziałów w tej nieruchomości na rzecz swoich dzieci, przy czym wnioskodawczyni darowała 1/4 części przedmiotowej nieruchomości na rzecz syna M. G. (2), zaś uczestnik postępowania darował 1/4 części na rzecz córki K. G. (2).

W przedstawionych okolicznościach Sąd Okręgowy stwierdza, że uwadze Sądu Rejonowego zupełnie uszła kwestia o charakterze podstawowym, a mianowicie że nieruchomość położona przy ulicy (...) w B. będąca składnikiem majątku wspólnego zainteresowanych, jak dotąd nie była przedmiotem podziału, tak umownego jak i sądowego. Sąd Rejonowy wadliwie przyjął bowiem, że zainteresowani dokonali już częściowo zgodnego podziału majątku wspólnego, co do nieruchomości objętej wnioskiem, pogląd ten wywodząc zapewne z opacznej interpretacji dokonanej przez nich darowizny, w kontekście twierdzeń samych zainteresowanych, jakie padły na rozprawie w dniu 7 kwietnia 2010 roku, w sprawie sygn. akt II Ns 830/10. Zgodnie oświadczyli oni wówczas, że „nieruchomość przy ulicy (...) nie może być już objęta postępowaniem, ponieważ została zgodnie przepisana u notariusza na wspólne dzieci stron” (k. 17 akt sprawy II Ns 830/10). Sąd Okręgowy zwraca natomiast uwagę, że na podstawie tej czynności zainteresowani dokonali wyłącznie darowizny po 1/4 udziału na rzecz swoich dzieci, a to w żadnym razie nie może być utożsamiane z dokonaniem podziału tego składnika majątku wspólnego. W tych warunkach stwierdzić zatem należy, że ten składnik majątku wspólnego byłych małżonków, jako nie zgłoszony do podziału i pominięty przez Sąd w prawomocnym orzeczeniu o podziale, nie przestaje być majątkiem wspólnym i nadal może być podzielony wyłącznie drodze umowy lub orzeczenia sądowego. Stanowczego podkreślenia wymaga więc, że w tym wypadku do zniesienia współwłasności przedmiotowej nieruchomości, o którą zabiega obecnie wnioskodawczyni, niezbędne jest jednoczesne przeprowadzenie podziału majątku wspólnego byłych małżonków. Powyższe, wymaga jednak złożenia stosownego wniosku w tym przedmiocie, którego w okolicznościach sprawy niewątpliwie zabrakło.

Niedopatrzanie ze strony Sądu Rejonowego, który powinien był kwestię tę odpowiednio wcześniej dostrzec pouczając i mobilizując uczestników postępowania do złożenia stosownego wniosku w tym zakresie, skutkuje obecnie koniecznością uchylecia zaskarżonego postanowienia, ponieważ mogło mieć ono wpływ na wynik tego postępowania. Wyraźnie widać to na przykładzie kwestii, która wyłoniła się już w toku postępowania przed Sądem I instancji, a związanej ze zgłaszanymi przez uczestnika postępowania wnioskami o rozliczenie poniesionych przez niego nakładów

i kosztów utrzymania przedmiotowej nieruchomości. Należy bowiem mieć na uwadze, że postępowanie o podział majątku wspólnego objętego wspólnością majątkową małżeńską powinno doprowadzić do całościowego uregulowania stosunków majątkowych między byłymi małżonkami, stąd przedmiotem orzeczenia Sądu w takim postępowaniu jest nie tylko podział majątku, ale także rozstrzygnięcie wszystkich kwestii pozostających w związku z tym podziałem. Sprawy o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności ustawowej między małżonkami rozpoznawane są w postępowaniu nieprocesowym, a odpowiednie zastosowanie mają tu, stosownie do art. 567 § 3 k.p.c. przepisy o dziale spadku oraz poprzez odesłanie z art. 688 k.p.c. przepisy regulujące postępowanie o zniesienie współwłasności. Wszczęcie postępowania o podział majątku wspólnego pociąga za sobą niedopuszczalność toczenia się postępowań w sprawach o prawo żądania podziału majątku wspólnego, o ustalenie nieważności umowy majątkowej małżeńskiej, o roszczenia pomiędzy byłymi małżonkami z tytułu posiadania poszczególnych przedmiotów należących do majątku wspólnego, pobranych pożyczek i innych przychodów, nakładów i wydatków z majątku osobistego na majątek wspólny oraz z majątku wspólnego na majątek osobisty (art. 618 § 2 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c. i art. 567 § 3 k.p.c.). Postępowanie o podział majątku wspólnego powinno obejmować wszystkie rozliczenia i sporne kwestie, o których mowa z uwagi na daleko idące konsekwencje pozostawienia ich bez rozstrzygnięcia. Zgodnie bowiem z art. 618 § 3 k.p.c. po zapadnięciu prawomocnego postanowienia o podziale majątku wspólnego uczestnik tego postępowania nie może dochodzić w odrębnym postępowaniu wspomnianych roszczeń, choćby nie były nawet zgłaszane w postępowaniu o podział majątku wspólnego.

W przedstawionych zatem okolicznościach brak ustaleń Sądu Rejonowego w powyższych kwestiach spowodował, że Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy, a więc zaskarżone postanowienie należało uchylić i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Białymstoku pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy powinien zadbać o poszanowanie przepisów postępowania i pouczyć zainteresowanych o konieczności złożenia wniosku w przedmiocie podziału majątku wspólnego, a w razie jego złożenia wnikliwie rozpoznać zgłaszane do rozliczenia przez uczestnika postępowania roszczenia zgodnie z art. 618 § 2 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c. i art. 567 § 3 k.p.c. Dopiero rozstrzygnięcie w tym przedmiocie zniesie stosunek współwłasności do nieruchomości podlegającej podziałowi pomiędzy byłymi małżonkami, umożliwiając ostateczne zniesienie współwłasności.

Mając zatem na uwadze powyższe, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.